

Projekt och planering
Jan Mattsson

Ansökan om nytt miljötillstånd för Ryaverket

Styrelseintroduktion 2019-04-12

1. Bakgrund

Gryaabs verksamhet vid Ryaverket omfattas av krav på tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Det tillstånd som finns nu är från 1994 och beslutet fattades av Koncessionsnämnden för miljöskydd, enligt bestämmelserna i Miljöskyddslagen, föregångaren till Miljöbalken. År 2009 ansökte Gryaab och fick tillstånd att behandla organiskt avfall i rötkastrarna. Tillståndet var ett ändringstillstånd till det från 1994 och därmed enligt bestämmelserna i den gamla lagstiftningen. Länsstyrelsen ställde då krav på att Gryaab ska komma in med en ansökan om nytt tillstånd för hela verksamheten i god tid, så att ett nytt tillstånd enligt Miljöbalken kan tas i anspråk under år 2018.

2. Ansökan

Ansökan färdigställdes och lämnades in till Länsstyrelsen i Västra Götaland i september 2017. Ansökan består av en tillståndsansökan upprättad av advokatfirman Stangdell & Wennerqvist i samråd med Sweco och Gryaab, en teknisk beskrivning med 8 bilagor, upprättad av Gryaab samt en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) med 13 bilagor, sammanställd av Sweco.

Ansökningshandlingarna och alla relaterade dokument finns tillgängliga på Gryaabs hemsida under fliken "Om Gryaab"/"Vi söker nytt miljötillstånd".

2.1 Omfattning sökt tillstånd

Gryaabs ansökan avser en period som sträcker sig fram till åren runt 2030. Valet av detta relativt korta tidsperspektiv grundade sig på att efternitifikationsanläggningen (EN) som höll på att färdigställas när arbetet med tillståndsansökan inleddes dimensionerades för förväntad befolkning 2030. Samtidigt ville Gryaab avvakta utvecklingen för tillförseln av tillskottsvatten under den kommande 10 års-perioden. Mängden tillskottsvatten bedömdes som avgörande för de reningsresultat och teknikval som behöver uppnås i framtiden.

Det ansökta taket för antalet anslutna personer är 917 000 vilket är enligt ägarkommunernas prognos för befolkningsutvecklingen fram till 2030. Sista december 2018 var antalet anslutna 779 000 personer. De två senaste åren 2017 och 2018 har befolkningsökningen varit större än prognosticerat, totalt har befolkningen i Gryaabs upptagningsområde ökat med mer än 30 000 personer under dessa två år. Det motsvarar en befolkningsökning på lite mer än 2 procent per år. Prognosen fram till 2030 var en ökningstakt på 1,4 procent per år.

När antalet anslutna närmar sig 917 000 behöver en ny bedömning av befolkningsutvecklingen i ägarkommunerna göras och en ansökan lämnas in om tillstånd att ta emot och behandla avloppsvattnet för en bedömd framtida befolkning med tidsperspektivet 2050-2070.

2.2 Slutsatser av utredningarna i ansökan

2.2.1 Recipient

Gryaabs minskade utsläpp av kväve med ammonium har varit positivt för recipienten och lett till minskade koncentrationer av ammonium. För fosfor syns inte samma positiva trend. Utsläppen av fosfor från Ryaverket har halverats sedan 90-talet men det har inte gett någon tydlig effekt, koncentrationerna i recipienten är fortfarande på ungefär samma nivå eller har ökat något sedan dess. Åtgärder för att minska utsläppen av fosfor kan ha en lokal effekt i utsläppsområdet men därutöver kommer de inte att ge några mätbara effekter.

Åtgärder för att minska utsläpp av miljöfarliga, prioriterade ämnen är alltid positiva för miljön.

2.2.2 Ny teknik

Utredningarna kring Bästa möjliga teknik visar att möjligheterna att införa ny/förbättrad teknik inom den befintliga anläggningen vid Ryaverket är begränsade. Ryaverket har byggts ut fyra gånger de senaste 25 åren och det finns inte utrymme för några nya större anläggningar. Utredningarna visar att de åtgärder som pågår med införandet av EN (efternitrifikation) och rejektvattenbehandling är de åtgärder som ger störst effekt.

Viss ytterligare förbättring kan åstadkommas genom att införa förfällning i försedimenteringsbassängerna, det har potential att minska BOD utsläppen med 15% vid full belastning. Om direktfällning införs för allt vatten som förbileds kan fosforutsläppen minskas med 3% vid full belastning. Fler skivfilter har potential att minska BOD med 2% och fosfor med 0,3%. För kväve blir det ingen skillnad. Ingen av dessa åtgärder möjliggör dock att de begränsningsvärden som Länsstyrelsen önskat utreda är möjliga att uppnå.

3. Stockholmsverkens tillståndsprövningar

Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har från början av prövningen tryckt på vikten av att strängare utsläppsvillkor bör uppnås. De har då framförallt hänvisat till de utsläppsvillkor som de stora reningsverken i Stockholm själva föreslagit och ansett att det motsvarar bästa möjliga teknik. Dessa utsläppsnivåer är en avsevärd skärpning jämfört med de gränsvärden som hittills tillämpats i Sverige. De låga utsläppsnivåerna uppnås med en ny teknik, membranbioreaktorer. Tekniken är relativt arealsnål men mer energikrävande än befintlig konventionell teknik. Den är förhållandevis oprövad för stora avloppsreningsverk med stora variationer i inkommande flöden. Membranbioreaktorerna har ännu inte tagits i drift vid något av verken i Stockholm så i nuläget finns det inga driftresultat att tillgå.

Om membranbioreaktorer skulle införas på Gryaab krävs en ny yta på ca 5-10 ha och investeringar i storleksordningen 4 miljarder kronor. Vid en utbyggnad med enbart konventionell teknik är det inte möjligt att uppnå de av myndigheterna önskade gränsvärdena. Mängderna tillskottsvatten är en utmaning oavsett om membranbioreaktorer eller konventionell teknik ska användas. Mängderna tillskottsvatten är dessutom avsevärt större till Gryaab än vad de är i Stockholmsregionen.

4. Prövningsprocessen och myndigheternas synpunkter

Det första samrådet med Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen i Göteborg hölls i december 2015. Därefter har det varit ytterligare tre samrådsmöten. Länsstyrelsen och senare

Naturvårdsverket har ända från början tryckt på vikten av att strängare utsläppsvillkor bör uppnås. De har då framförallt hänvisat till de utsläppsvillkor som de stora reningsverken i Stockholm föreslagit och hävdar att det motsvarar bästa möjliga teknik.

De utredningar Gryaab gjort inför provningen visar dock entydigt att det i dagsläget med stora mängder tillskottsvatten och begränsade bassängvolymmer inte är möjligt att nå så långt ner i halter i utgående vatten.

Efter att ansökan lämnades in i september 2017 har den kompletterats i två omgångar på myndigheternas begäran. Ansökan med kompletteringar förklarades som fullständig i juni 2018. Därefter kungjordes den och annonserades i bland annat Göteborgs Posten. Myndigheter, närboende, närliggande verksamheter och ideella organisationer fick därmed möjlighet att lämna synpunkter på ansökan.

De som svarat är Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Trafikverket, Kretslopp och vatten och Miljöförvaltningen i Göteborg, Miljö- och byggnadsnämnden och VA-teknik i Kungälv, Miljöförvaltningen i Mölndal, VA-verket och Bygg- och miljönämnden i Partille.

Havs och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Miljö- och hälsoskydd i Härryda, Miljöförvaltningen i Mölndal har meddelat att de avstår från att lämna några synpunkter

Länsstyrelsen i Västra Götaland svar är det som är mest omfattande och innefattar i princip alla synpunkter som kommit in från de övriga remissinstanserna. Länsstyrelsen lämnar i sitt yttrande förslag på hur Miljöprövningsdelegationen ska besluta angående tillståndets omfattning och de villkor som ska gälla för tillståndet.

Det som avviker i Länsstyrelsens ställningstagande jämfört med övriga remissinstanser är att Länsstyrelsen uttrycker tveksamhet till att ansökan ska tillstyrkas. Övriga remissinstanser tillstyrker ansökan med förslag till vissa ändringar och utökade villkor. Länsstyrelsen menar att det finns risk för att statusen för växtplankton, syrgas och bottenfauna försämras om tillstånd ges enligt Gryaab's ansökan. Enligt lagstiftningen får myndigheterna inte medge nya tillstånd om det finns risk för att statusen i vattenmiljön försämras. Länsstyrelsen hamnar dock i slutsatsen att om utsläppsvillkoren skärps (se Tabellen) så kan ansökan tillstyrkas. Länsstyrelsen anser samtidigt att tillståndet ska tidsbegränsas till 2029-12-31.

Förslag till villkor för utsläpp till vatten

Begränsningsvärden som inte får överskridas:

	Gryaab nuvarande villkor	Gryaab förslag nya villkor	Länsstyrelsens förslag	Stockholm
	Årsmedel/kvartal	Årsmedel	Årsmedel/tertiäl	Årsmedel
Milligram per liter				
Fosfor	0,3/0,4	0,3	0,30	0,20
Kväve	10	8	7	6
BOD₇	10	10	8,5	5/6

Ett internt arbete pågår nu för att bedöma om de av Länsstyrelsen föreslagna villkoren är möjliga att uppnå och vilka konsekvenser de får för verksamheten.

5. Gryaabs bemötanden

Gryaab har fram till 24 maj på sig att sammanställa ett bemötande av de yttranden som kommit från Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, övriga myndigheter och kommunerna.

Svarstiden förlängdes (ursprungligen satt till 14 mars) efter begäran från Gryaab.

Miljöprövningsdelegationen informerade samtidigt om att Gryaab inte kan räkna med någon ytterligare förlängning.

Arbetet med att bemöta Länsstyrelsens yttrande pågår och bedrivs i arbetsgrupper på Gryaab, och i samråd med de konsulter på Sweco och juristerna på Stangdell & Wennerqvist som bistått Gryaab under hela prövningsprocessen.

Ett utkast till ställningstagande från Gryaabs sida ska vara färdigt och lämnas till styrelsen 6 maj. Förslaget kommer sedan att diskuteras vid styrelsens policydagar 14-15 maj och beslutas vid ett extra styrelsemöte 16 maj. Därefter sänds svaret till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Miljöprövningsdelegationen är en självständig enhet vid Länsstyrelsen som består av en jurist och en sakkunnig. Föredragande är den handläggare som deltagit i prövningsprocessen och skrivit Länsstyrelsens yttrande.

Ett beslut i Miljöprövningsdelegationen kan förväntas under hösten 2019.

Om någon av parterna inte är nöjda med Miljöprövningsdelegationens beslut kan det överklagas till nästa instans som är Mark och Miljödomstolen i Vänersborg. En överklagan måste lämnas in inom 3 veckor från det att beslutet meddelats.